

رایزن فرهنگی آلمان: سهراب شهیدثالث تاریخ هنری ایران و آلمان است

آثار سهراب شهیدثالث از روز دوشنبه دوم اسفندماه در سینماتک موزه هنرهای معاصر تهران به نمایش در می‌آیند.

سرویس سینمایی هنرآنلاین: نشست خبری مروری بر آثار آلمانی سهراب شهیدثالث با عنوان «نوستالژی برای جای دیگر» با حضور رضا حائری کیوریتور این نمایشگاه، امیرحسین سیادت مدیرسینما تک موزه هنرهای معاصر، یوز توس کمپر رایزن فرهنگی سفارت آلمان صبح امروز شنبه ۳۰ بهمن ماه در موزه هنرهای معاصر تهران برگزار شد.

در ابتدای این نشست امیرحسین سیادت با بیان این که با نمایش آثار سهراب شهیدثالث فعالیت جدید سینماتک موزه هنرهای معاصر شکل جدی‌تری به خود می‌گیرد، گفت: سینماتک اساساً فضایی است برای تماشاگرانی که سینما را ویژه دنبال می‌کنند و رسالت سینما تک نیز این است که به دنبال نمایش آثاری باشد که ارزش زیادی دارند و در همه جا امکان نمایش آن‌ها وجود ندارد.

وی ادامه داد: سینمای سهراب شهیدثالث سینمای مهجوری است و ارزش تاریخی بسیاری دارد و یکی از کلیدی‌ترین سینماگرانی است که ضد جریان موجود عمل می‌کرد. او در زمانی که در ایران حضور داشت دو فیلم «یک اتفاق ساده» و «طبیعت بی جان» را ساخت که هر دو فیلم نیز متفاوت بودند و برخلاف مسیر حرکت می‌کردند، اما شهیدثالث به اعتبار همین دو اثر در سینمای ایران به عنوان یکی از اثرگذارترین سینماگران شناخته می‌شود.

او علاوه بر ساخت این دو اثر در آلمان ۱۳ فیلم بلند به زبان آلمانی ساخت که هیچ ارتباطی با ایران ندارند. در این سال‌ها آثاری از او می‌خواندیم که خیلی به ما کمک می‌کرد برای شناخت بیشتر او تا تصویری دقیق از شهیدثالث داشته باشیم، چرا که آثار او را ندیدیم و آنچه دیده می‌شد نیز عمدتاً آثاری با کیفیت بسیار پایین و بد بود که مناسب نمایش روی پرده نبودند و زبان فیلم‌ها نیز آلمانی بود و نمی‌شد خیلی با این فیلم‌ها بدون داشتن زیرنویس ارتباط برقرار کرد.

سیادت بیان کرد: در زمانی که اینترنت و دانلود هم شکل جدی پیدا کرد، آثار ثالث از این امر مستثنی بودند و همچنان نمی‌شد آثار با کیفیتی از او را در این فضا یافت. بنابراین ما همواره با این خلاء بزرگ روبه‌رو بودیم. چرا که شهیدثالث آثار بسیار خوبی ساخته بود که مستلزم بازشناخت بود و باید نسخه‌های خوبی از آثارش می‌داشتیم تا بتوانیم با جهان وسینمای او بیشتر آشنا شویم و او را بفهمیم.

مدیر سینماتک موزه هنرهای معاصر افزود: بنابراین به سراغ نامه‌نگاری با سفارت آلمان و موزه‌های این کشور برآمدیم، اما آن‌ها در نهایت تلخی، نامه‌ای به ما نوشتند و گفتند خیلی‌ها به دنبال آثار ثالث بودند اما نتوانستند به این آثار دسترسی داشته باشند و شما نیز اولین نفر نیستید و هر بار تلاش این افراد بی‌نتیجه مانده است و تلاش شما نیز ثمری نخواهد داشت.

وی گفت: اما این بار شانس همراه ما بود و بخش فرهنگی سفارت آلمان حامی ما بود و با کیوریتوری سروکار داشتیم که خیلی خوب همه راه‌ها را می‌شناخت و بعد از یک سال و نیم تلاش توانستیم ۹ فیلم او را با کیفیت خوب و مناسب برای نمایش بر پرده سینما به ایران بیاوریم و با

ترجمه‌های قابل قبول آن‌ها را به نمایش بگذاریم. امیدواریم این فتح بابی باشد برای شناخت بیشتر سهراب شهیدثالث.

یوز توس کمپر رایزن فرهنگی سفارت آلمان در این نشست نیز طی سخنانی بیان کرد: خوشحالیم که از روز دوشنبه بازنگری آثار سهراب شهیدثالث در ایران آغاز می‌شود. از طرف سینما تک و سفارت آلمان تلاش شد تا به فیلم‌ها و آثار شهیدثالث دسترسی پیدا کنیم. چرا که فیلم‌ها در دسترس نبودند و روی آنها کار شد تا به لحاظ قانونی حق پخش این فیلم‌ها گرفته شود. برای سفارت آلمان نمایش مجموعه آثار ثالث امر مهمی است، چرا که زندگینامه او بسیار خاص است و مشابه آن در دنیا یافت نمی‌شود.

وی ادامه داد: ثالث زمانی که در ایران بود فیلم فارسی ساخت و در زمانی که در آلمان بود، فیلم آلمانی ساخت و آثار او بسیار تاثیرگذار بوده است و کسی را نمی‌شناسید که در بین هنرمندان و فیلمسازان به شیوه او کار کرده باشد. در واقع او تاریخ هنری هر دو کشور است. ثالث برای همگان آشنا نیست و کسانی که با سینما آشنا هستند تنها او را می‌شناسند. در سال گذشته درباره او رنسانسی در آلمان شکل گرفت و به گونه‌ای می‌شود گفت سال گذشته، سال کشف دوباره او بود. در برلین آثار او بازنگری شد و در ایران نیز نامه نگاری‌هایی صورت گرفت که سرانجام آن یک سال طول کشید تا به نتیجه برسد.

کمپر افزود: ویویان بوخان کیوریتوری آثار او را انجام داده است و کتابی درباره او در حال نگارش دارد که همراه ما به ایران آمده است و در ۲۸ فوریه در برنامه‌ای که به همین منظور در نظر گرفته شده است درباره تاثیر فیلم‌های شهیدثالث صحبت خواهد کرد.

رضا حائری مستندساز و کیوریتور این پروژه درباره چگونگی شکل گیری این پروژه گفت: مثل خیلی از فیلم‌ها و کارهای دیگر که پروژه شخصی هستند من هم این اتفاق برایم افتاد و به اینجا ختم شد. من فیلمساز هستم و دلم می‌خواست به سراغ شهیدثالث بروم و فیلمی درباره او کار کنم. از سال ۲۰۱۲ به آلمان رفتم و در آنجا به سراغ راه ورودی بودم برای اینکه بتوانم درباره شهیدثالث اثری بسازم. به دنبال آثار و اسناد و فیلم‌های او رفتم اما رسیدن به این آثار کار بسیار سخت و مشکلی بود و متوجه شدم این سختی برای کار پس از ۲۰ سال همچنان در آثار او دیده می‌شود.

وی ادامه داد: کپی خوبی از آثار او در آلمان نبود و در کشوری که آرشیو امر بسیار مهمی است، آثار شهیدثالث دیده نمی‌شد. پیدا کردن آرشیو کار بسیار سختی بود و به تنهایی این امر امکان پذیر نبود، بنابراین زمانی که با آقای سیادت این موضوع مطرح شد و تصمیم گرفتیم تا آثار او را در ایران به نمایش بگذاریم، به سراغ سفارت آلمان رفتیم و خوشبختانه تیم جدید بخش فرهنگی سفارت آلمان یک تیم خاص و ویژه هستند و وقتی فهمیدند ثالث چه جایگاهی در ایران دارد و در آلمان زندگی کرده و آثار بسیاری در این کشور ساخته است شروع به همکاری کردند و خانم کلودیا تلاش عجیبی در این رابطه انجام داد.

حائری اظهار کرد: شبکه ZDF آلمان تنها جایی بود که به ما در این زمینه جواب داد و سال گذشته که به ایران آمدند با ما همکاری لازم را داشتند و تلاش کردند تا آثار به دست ما برسد چرا که ثالث با این شبکه نیز همکاری داشته است و آنها ثالث را می‌شناختند.

حائری درباره انتخاب عنوان نمایشگاه نیز گفت: من با دکتر حمید نفیسی گفتگویی داشتم که در شماره ۶۳ مجله گفتگو این مصاحبه با عنوان «نوستالژی برای جای دیگر» به چاپ رسید. در این مصاحبه درباره تم نوستالژی صحبت شده بود و تصمیم گرفتیم از این عنوان برای این مجموعه نیز استفاده کنیم.

سیادت در پاسخ به این سوال که چقدر این فیلم‌ها با ممیزی همراه شده‌اند و چرا تنها ۹ فیلم از مجموعه آثار او به نمایش درمی‌آیند بیان کرد: بعضی از فیلم‌ها به دلیل ممیزی امکان نمایش در ایران را نداشتند مانند فیلم «یوتوپیا»، یا فیلم «گل سرخی برای افریقا» نیز مسئله حق کپی رایت را در بر داشت، چرا که مکان‌هایی که آثار ثالث را نگهداری می‌کردند خیلی سخت قبول می‌کردند تا آثار را به صورت امانت به ما بدهند. در آلمان یک آرشیو مرده وجود دارد که در آن آثار بررسی نشده نگهداری میشوند و یک آرشیو زنده دارند که آثار را در این آرشیو زنده نگه می‌دارند و به نمایش می‌گذارند و برای آثار ثالث تقریباً این آرشیو مرده است و هنوز روی آن کار نشده است. فیلم «در غربت» هم امکان نمایش ندارد چرا که ممیزی به آن وارد است.

مدیر سینما تک موزه هنرهای معاصر افزود: برخی از این فیلم‌ها ممیزی نخورد و مناسب پخش بودند اما آنهایی که مشکل داشتند بسیار محدود هستند و تا جایی که به فیلم آسیبی وارد نمی‌شد پذیرفتیم ممیزی صورت بگیرد و اگر ممیزی به فیلم آسیبی جدی وارد می‌کرد از نمایش آنها منصرف شدیم.

وی درباره اسامی و عنوان آثار شهیدتالک گفت: «وقت بلوغ»، «درخت بید»، «گیرنده ناشناس»، «تعطیلات طولانی لوته آیزنر»، «آخرین تابستان گرابه»، «نظم»، «فرزند خوانده ویرانگر»، «خاطرات یک عاشق»، «یوتویا»، «گل سرخ» از جمله آثار شهیدتالک هستند، ضمن این که یک مستند درباره چخوف کار کرده به نام «چخوف یک زندگی». فیلم «در غربت» او در فیلمخانه ایران نگه داری می‌شود و با کیفیت خوب نیز هست اما به دلیل بازیگر اصلی آن امکان نمایش در ایران را ندارد.

حائری در ادامه اظهار کرد: شهیدتالک پروژه‌های دیگری هم داشت که به دلایلی اسم خودش را از آنها حذف کرده است ولی در آرشیو فیلم موزه مونیخ یک هدیه به ما داده شد که از جمله آثار شهیدتالک است، «نامه‌ای از کابل» عنوان این مستند است که درباره بچه‌های کابل و پیش از جنگ افغانستان است. ثالث این فیلم را بعد از فیلم گل سرخ آفریقا ساخت و هنوز تدوین آن نهایی نشده است و امیدواریم بتوانیم این فیلم را نیز بعداً به نمایش بگذاریم.

وی همچنین گفت: فیلم «یادداشت‌های روزانه یک عاشق» یکی دیگر از فیلم‌های شهیدتالک است اما باید حق پخش آن پرداخت شود و مراحل قانونی آن طی شود، امیدواریم بتوانیم این فیلم را به زودی در اختیار داشته باشیم تا در سینما تک به نمایش گذاشته شود.

کمپر در ادامه این نشست درباره این که چرا آثار شهیدتالک در آلمان خیلی مورد توجه نبوده است گفت: یکی از دلایل این است که زمان زیادی از ساخت آنها می‌گذرد و اغلب این فیلم‌ها به دهه ۷۰-۸۰ و برخی نیز به دهه ۹۰ باز می‌گردد و از سوی دیگر سبک فیلم‌ها و محتوای آنها ساده و عامه پسند نبودند. در آلمان یک نقطه عطف درباره آثار تالک شکل گرفته است و امروز او را بیشتر دنبال می‌کنند. ما تک تک فیلم‌های او را سخت پیدا کردیم و اینکه بتوانیم حق قانونی آن را نیز در نظر بگیریم برایمان اهمیت داشت.

سیادت در ادامه درباره پرداخت حق کپی راییت فیلم‌ها از سوی موزه هنرهای معاصر عنوان کرد: تمامی هزینه‌های حق راییت را سفارت آلمان پرداخت کرده است و این فیلم‌ها تنها برای مدت محدودی در اختیار موزه است ظرفیت سالن سینما تک فوق العاده محدود است و برای این نمایش این رخداد بزرگ باید در سطح گسترده‌تری عمل می‌شد. ما از هر فیلم دوبار امکان نمایش داریم که با توجه به ظرفیت سالن موزه تنها می‌توانیم هر فیلم را نهایتاً برای ۵۰۰ نفر به نمایش بگذاریم. فکر می‌کنم مسئولین سینمایی کشور باید این امر را مدیریت کنند تا این آثار در گروهی مانند «هنر و تجربه» به نمایش درآیند و تعداد بیشتری بتوانند از آثار شهیدتالک دیدن کنند. مطمئن هستم گروهی که ما را در این امر یاری کردند و سفارت آلمان این همکاری را درباره نمایش آثار شهیدتالک خواهند داشت.

سیادت درباره زمان اکران این فیلم‌ها نیز گفت: افتتاحیه این آثار روز دوشنبه ۲ اسفند ماه ساعت ۱۷ در سینماتک موزه هنرهای معاصر خواهد بود و بعد از آن فیلم «نظر» را به نمایش خواهیم گذاشت و از روز سه شنبه فیلم‌ها در دو سانس ۱۶ و ۱۸:۳۰ دقیقه به نمایش درخواهند آمد که البته این زمان متغیر است و برخی از فیلم‌ها به دلیل مدت زمان بیشتری که دارند در ساعت دیگری به نمایش درخواهند آمد.